

Molnár Edina

Az Osztóján Béla Roma Szakkollégium a Szolnoki Főiskolán

2012. március 29-én a Szolnoki Főiskola Szenátusa megalapította az Osztóján Béla Szakkollégiumot. A szakkollégium célja a hátrányos helyzetű hallgatók felzárkóztatásának és tehetségük kibontakoztatásának elősegítése. A szakkollégium – Alapító Okirata szerint – a Nemzeti társadalmi felzárkózási stratégiához, a Magyarország Kormánya és az Országos Roma Önkormányzat között született keretmegállapodáshoz és a Szakkollégiumi Chartához illeszkedően fogalmazza meg céljait, működési elveit.

A tehetségek kibontakoztatásában és a hátrányos helyzetű hallgatók felzárkóztatásában lényeges elem egy olyan tehetségkonceptciónak a megtalálása, amely alapján a hallgatók tehetségazonosítása, fejlesztése, szintre hozása történik a tehetséggondozás teljes folyamata során, komplex módon.

Az egyik legelterjedtebb tehetségkonceptció szerint a tehetséggondozás – amely minden esetben az erősségek megszilárdításán és a gyengeségek fejlesztésén alapul – az általános képességek, a speciális képességek, a kreativitás és a feladat iránti elkötelezettség fejlesztésére épül.

A tehetség jellegzetességét a speciális képességek adják meg. Howard Gardner kidolgozta a többszörös intelligencia modelljét, amely szerint hét területet különböztethetünk meg a tehetségfejlesztésben: a nyelvi, a zenei, a matematikai-logikai, a vizuális-téri, a testi-mozgásos, a szociális-interperszonális és az intraperszonális területeket. Ezek azon speciális képességek, amelyek fejlesztését a szakkollégium is célul tűzi ki.

A gardneri modell három alapelve épül: az intelligencia nem egységes; a különböző speciális képességek függetlenek egymástól; egy-

egy probléma megoldásakor több képességünk egyszerre mozgószul. Ezen elvek figyelembevételével tervezzük a szakkollégiumban a hallgatók foglalkoztatását.

A nyelvi intelligencia segítségével képesek vagyunk az anyanyelvünket adekvát módon használni, a különböző helyzeteknek megfelelően kiválasztani a különböző megfogalmazás-módokat, illetve idegen nyelveket elsajátítani.

A zenei intelligencia magában foglalja a hangmagasság és a ritmus észlelésének a képességét, ennek a területnek a fejlődése az emberi faj fejlődésében is óriási szerepet játszott.

A matematikai-logikai intelligencia alkalmazása a legelterjedtebb a felsőoktatásban: minden tananyag elsajátítása, az összefüggések felismerése, a logikus gondolkodásmód elsajátítása ezen terület segítségével történik.

A vizuális-téri intelligencia a térben való tájékozódás, a tárgyak különböző térbeli elforgatásából adódó felismerése, a rajzolás, a festés, a térbeli ábrázolás képességét jelöli.

A testi-mozgásos intelligencia a saját test uralásának, illetve a tárgyakkal való foglalkozás képességét takarja, a táncosok, a tornászok, a kézművesek, az idegsebészek mind magas fokú jártassággal rendelkeznek ezen a területen.

A szociális-interperszonális intelligencia segítségével ismerjük fel és értjük meg mások szükségleteit és szándékait, felismerjük hangulataikat és temperamentumukat, ezáltal képesek vagyunk előre bejósolni a viselkedésüket.

Az intraperszonális intelligencia körébe tartozik a saját személyes érzéseink megértése, ellenőrzése, megkülönböztetése, valamint az információk felhasználása a cselekvéseink vezérlésében.

Az Osztójkán Béla Szakkollégium a fenti elméleti keret alapján hét tematikus tehetséggondozó programot tervez kínálni a hallgatóinak:

- nyelvi program, amely magában foglalja a magyar, a lovári és az angol nyelv oktatását,
- zenei program, amely a kórusban való éneklés lehetőségét kínálja, amely egyszersmind a közösségi szellem kibontakozását is szolgálja,
- tudásbázis program, amely extrakurrikuláris kurzusok formájában járul hozzá a logikai képességek fejlődéséhez,
- kulturális program, amelyben a rajz, a festészet és a szobrászat segítségével a térbeli tájékozódás és ábrázolás képességét fejlesztjük,
- sport program, amely a testmozgás által a testi-mozgásos intelligenciát fejleszti,
- társas kompetenciafejlesztő program, amely a szociális kompetenciák fejlesztését, a konfliktushelyzetek kezelését öleli fel,
- pszichológiai program, amely az egyéni lelki fejlődést célozza.

A Szolnoki Főiskola pályázatot kíván benyújtani a „Roma szakkollégiumok támogatása” című, az Új Széchenyi Terv keretében meghirdetett Európai Uniósi pályázati felhívásra. A főiskola ezen projekt keretében kívánja a vonzáskörzete roma lakosságának felemelkedését szolgáló, színvonalasan működő intézménnyé fejleszteni roma szakkollégiumát. A projekt a működés megkezdését segítő fejlesztésekre és a térségi kapcsolatok kialakítására fókuszál, a hallgatói bázis kiszélesítése érdekében. A szakmai tevékenységek a hallgatók tanulmányi sikerességének előmozdítását, a kutatási tevékenységekbe történő bevonásuk ösztönzését és társadalmi szerepvállalásuk megerősítését szolgálják. (A projekt bemutatása a benyújtott megvalósíthatósági tanulmány alapján történik, amely a Vital Pro Kft. munkája.)

A főiskola Intézményfejlesztési Tervében 2016-ig megfogalmazott célja, hogy az alföldi térségekben meghatározó felsőoktatási intézménnyé váljon, fókuszálva a gyakorlatorientált képzésre és a térségbeli igényeknek megfelelő szolgáltatásokra. A terv fontosnak tartja továbbá a térségbeli beágyazottság növelését, illetve a társadalmi-gazdasági fejlesztő és katalizátor

szerep megvalósítását. Jövőképe szerint a főiskola a gazdasági, társadalmi és intézményi szereplőkkel együttműködésben, a tudásgazdaság és a munkaerőpiac igényeihez illeszkedő képzési, tudományos és szolgáltató tevékenységek területén, az alföldi térségekben elismert és piacvezető, a különböző előképzettségű, hátrányos helyzetű diákok és hallgatók, valamint a tudáshoz való hozzáférés esélyegyenlőségét kiemelt hangsúllyal kezelő, differenciált kínálattal rendelkező felsőoktatási intézmény lesz 2016-ra. Képzési célcsoport tekintetében kijelölt cél, hogy a hátrányosabb helyzet ellenére a hallgatók a képzési módszereknek köszönhetően a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő hasznosítható tudást szerezzenek.

A fenti, az alapfeladatok ellátásához kapcsolódó célból következően fogalmazta meg a főiskola azt a hosszú távú célkitűzését, hogy vezető szerepet alakítson ki az alföld középsőkeleti részén élő cigányság felsőfokú képzésének területén, ezzel elsősorban a gazdálkodástudományok terén képzett cigány értelmiség kialakulásához járuljon hozzá, amely képes és motivált arra, hogy segítse a cigányság társadalmi beilleszkedését és az Alföld elmaradott térségeinek a gazdasági rendszerekbe való bekapcsolódását.

Ezen cél elérésének egyik kiemelt eszköze a létrehozott roma szakkollégium minőségi fejlesztése, magas szintű működésének elindítása.

A főiskola az Alföld egyik központi helyén, a cigányok által az ország legsűrűbben lakott területei közé tartozó Közép-Tiszavidék és Jászság közvetlen közelében helyezkedik el. Hallgatóinak, illetve jelentkezőinek inkább vidéki, sokszor elmaradott térségekből való származása következtében kulcsszerepet tölthet be az alföldi romák felzárkóztatása, ennek részeként a felsőoktatásba való bevonása terén. Az Osztójkán Béla Szakkollégium a főiskola működő tehetséggondozási rendszerében került megalakításra és a főiskola vezetése elkötelezett az érdemi működés beindítása mellett. A főiskola gazdasági profilja és a térségfejlesztés iránti elkötelezettsége lehetőség arra, hogy az interdiszciplináris jelleg megtartásával gazdasági és

fejlesztési orientációt kapjon a szakkollégium programja. A lehetőség kiaknázását azonban számos sajátos probléma gátolja:

- A roma közösségekben jelenleg gyenge az ösztönzés a tanulásra, a minta és a háttértámogatás hiányzik, mind a család, mind a tágabb környezet részéről, így a fiatalok nem is keresik a továbbtanulás lehetőségét, esetenként a többségi társadalommal szembeni bizalmatlanság miatt a szülők is ellenzik gyerekeik továbbtanulását.
- Nem elég felkészültek a felvételizők, gyengék a középiskolás tanulmányi eredményeik, hiszen a középiskolában nem motiváltak a továbbtanulásra.
- A főiskola vonzáskörzetében a romák elsődlegesen az elmaradottabb térségekben élnek, körükben fokozottabban van jelen a szegénység, így a szülők nem képesek támogatni gyermekük tanulását. Nem látnak a helyzetükből kiutat, olyan példákat, amiken keresztül a tanulást a boldogulással azonosítanák.
- Az egyének ellentmondásosan és bizonytalanul élik meg roma identitásukat: a roma identitás sajátosságait nem értik, nem ismerik, azokat a modern társadalom és gazdaság összefüggés-rendszerében nem képesek elhelyezni, így hasznosítani sem.
- Ahogy az ország felsőoktatási intézményeinek döntő többségében, Szolnokon is hiányoznak a romák speciális igényeire épülő képzések és a szakembergárda.

A projekt hosszú távú célja, hogy keretében a főiskola alkalmassá váljon arra, hogy a helyi és a térségi gazdaság fejlesztéséhez felhasználható, a gyakorlatban is hasznosítható komplex, de gazdasági fókuszú tudást adjon át a szakkollégium hallgatóinak. A képzés középpontjában ezért a kisebbségek, az elmaradottság és a fejlesztés témakörének kettős, elméleti és gyakorlati megközelítése áll. Célja, hogy a hallgatók a témakörben elmélyedve

- megismerjék, megértsék a téma fő jellegzetességeit, tudományos eredményeit,
- kutassák és így fedezzék fel gyakorlati megjelenési formáit,
- eközben szerezzenek szakmai problémák megoldására alkalmas tudásokat, ismereteket.

A projekt közvetlen céljai:

- a szakkollégium működési modelljének, szakmai programjának és a térségi kapcsolatrendszer kialakítási módszereinek és eszközeinek kidolgozása,
- a szakmai fejlesztések lebonyolítása,
- a szakkollégiumi tevékenységek megkezdése.

A projekt eredményeként kialakul a szakkollégiumnak az a működési rendszere, mely

- segíti, hogy a hátrányos helyzetű, roma származású diákok nagyobb számban válasszák a továbbtanulást és a főiskolát,
- ösztönzi a térségben lakó, a tágabb térség más intézményeiben tanuló főiskolai, kiemelten a roma hallgatókat, hogy részt vegyenek a szakkollégium munkájában,
- segíti a felvételt nyert elsősorban roma hallgatókat abban, hogy tanulmányi sikerességük legalább érje el a főiskola átlagát,
- ösztönzi kutatási tevékenységekbe történő bevonásukat, hogy annak aránya érdemben haladja meg a főiskola átlagát,
- felkészíti és ösztönzi a hallgatókat arra, hogy készek legyenek társadalmi szerepvállalással is segíteni a roma integráció céljait.

A projekt közvetlen célcsoportja elsődlegesen a roma szakkollégium tagjai: nappali tagozatos, hátrányos helyzetű, elsősorban roma származású főiskolai hallgatók, akik számára a családi háttér-támogatás és a követendő minták hiánya nehezíti teszi, hogy teljesítsék a felsőoktatás követelményeit, sőt, a tanultakat önálló tudományos kutatásokban igyekezzenek hasznosítani. Ezzel együtt, számukra a roma identitás olyan többlet-lehetőségeket is hordoz, melyek

kihasználásával sajátos egyéni karrier-utakat valósíthatnak meg. Másodlagos célcsoport a főiskola oktatói, akik a szakkollégiumi tevékenységekbe bevonásra kerülnek. Számukra a bevonás egyrészt szakmai kihívást jelent, meg kell tanulniuk az ezen speciális célcsoport igényeinek megfelelő ismereteket és készségeket. Ezzel olyan képzettségre és készségekre tesznek szert, melyek gazdagítják saját személyes kompetenciáikat is.

A projekt közvetett célcsoportja a főiskola vonzáskörzetének hátrányos helyzetű és roma származású középiskolásai, akik érdeklődnek a felsőfokú tanulmányok iránt, de felkészülésüket körülményeik és a helyi közösség támogatásá-

nak hiánya hátráltatja. Érdeklődésük felkeltése személyes kapcsolatokon alapuló eszközökkel lehetséges.

A projekt elsődleges érintettjei a hallgatók és a tanulók szülei és a helyi közösségek véleményformálói. Mind a közvetett célcsoport, mint az elsődleges érintettek számára a projekt fő üzenete az, hogy a hátrányos helyzetből van kiút, és hogy az a személyes kiválóság elérésén keresztül vezet. A projekt érintette még a regionális közösség, a főiskola vonzáskörzetének lakói. Számukra a projekt pozitív példák állításával a romák és a nem romák közötti elfogadást mutatja be.

AZ OSZTOJKÁN BÉLA ROMA SZAKKOLLÉGIUM ALAPÍTÓ OKIRATA

A Szakkollégiumi Charta szellemében, az Országos Roma Önkormányzat és a Szolnoki Főiskola között 2011. december 6-án kötött együttműködési megállapodásban foglalt feladatok teljesítésének elősegítése érdekében a Szolnoki Főiskola Szenátusa létrehozta az **Osztójkán Béla Szakkollégiumot**. A Szakkollégium célja és feladata a tantervi követelményeket meghaladó teljesítmény nyújtására képes, kiemelkedő képességű és hozzáállású, valamint a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű hallgatók felkutatása, szakmai, tudományos, művészeti és sport tevékenységük elősegítése. A Szakkollégium a Szolnoki Főiskola mentorprogramjának keretében nyújt segítséget a hátrányos helyzetű hallgatók tehetségének kibontakoztatásához.

A névadó **Osztójkán Béla magyarországi roma író, közéleti személyiség** 1948. február 8-án, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Csengerben született. 1966-1976 között a Ganz-MÁVAG-ban esztétai, marós volt, majd 1977-től szabadfoglalkozású íróként tevékenykedett, emellett újságíróként is publikált.

Első generációs roma értelmiségiként részt vett a roma civil önszerveződés első, máig meghatározó szervezete, a **Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége** megszervezésében. 1989-ben megalapította a **Phralipe Független Cigány Szervezetet**, amelynek elnöke lett, majd a **Magyarországi Roma Parlament** szóvivője, később főtitkára lett. A rendszerváltás után, 1990-1993 között az SZDSZ tagja volt.

1994-ben a **Magyarországi Cigányok Szolidaritási Pártjának** szóvivője lett, 1994-1995 között a **Cigány Kisebbségi Önkormányzati Képviselők Országos Szövetségének** elnöke volt. Osztójkán Béla 1994-től a **mezőladányi kisebbségi önkormányzat** tagja lett, 1995-ben képviselőjévé választották az akkor megalakult **Országos Cigány Önkormányzatnak**, amelynek a 2. ciklusban, 1999-től alelnöke volt.

1995-től az ország egyetlen cigány nemzetiségi középiskoláját, a pécsi Gandhi Gimnáziumot működtető **Gandhi Közalapítvány** titkára volt. Osztójkán alapító főszerkesztője volt a Világunk, az Amaro Drom és a Phralipe című lapnak, amelyekbe haláláig rendszeresen publikált. A Phralipében közölt írásaiért 1997-ben Bezerédj-díjat kapott. A 2006-os országgyűlési választáson az **MCF Roma**

Összefogás Párt színeiben indult, azonban a párt nem jutott be az Országgyűlésbe. Osztójkán Béla 2008. június 22-én Budapesten halt meg.

Az Osztójkán Béla Szakkollégium **Nemzeti társadalmi felzárkózási stratégiához** is illeszkedő **átfogó céljai**:

- a mélyszegénységben élő, különösen a roma főiskolai hallgatók felzárkózását elősegítő elvileg megalapozott, átfogó, távlatos és gyakorlatias programok nyújtása;
- a felzárkózás érdekében a szakkollégisták számára egyéni fejlesztési tervek készítése;
- az egyéni fejlesztési tervek keretében összehangolt fejlesztési programok, ugyanakkor differenciált támogatási rendszerek alkalmazása;
- a befogadást, az integrációt és az esélyegyenlőséget hatékonyan előmozdító tevékenységek támogatása;
- a roma szakkollégisták számára a főiskolai karrier és a munkaerőpiacra való belépés támogatása;
- a helyi roma közösségekkel való kapcsolatfelvétel és –tartás, a közösségek és az egyének aktivitásának előmozdítása, a személyes részvétel fontosságának hangsúlyozása.

Az Osztójkán Béla Szakkollégium **Magyarország Kormánya és az Országos Roma Önkormányzat között 2011. május 20-án kötött Keretmegállapodáshoz** illeszkedő **céljai**:

- a roma szakkollégisták életkörülményeinek javítása és társadalmi beilleszkedésének elősegítése;
- a romákat befogadó, diszkriminációmentes közérdek megteremtésének támogatása;
- a roma szakkollégisták széleskörű tájékoztatása az állampolgári jogok és kötelezettségek, a jogrendszer és a közigazgatás működése tekintetében;
- a foglalkoztatás bővítése, az oktatás színvonalának emelése érdekében a roma szakkollégisták életkörülményeinek javítását célzó fejlesztési programok, ösztöndíjprogramok megvalósítása;
- az oktatási, a szakképzési, a felsőoktatási, a felnőttképzési lehetőségek minőségének javítása, kiterjesztése érdekében a roma közösségek megkeresése és bevonása a szakkollégiumi tevékenységbe;
- a lakhatási feltételek javítása a szakkollégium kollégiumi férőhelyeinek biztosítás által.

Az Osztójkán Béla Szakkollégium **működésének alapelvei**:

- aktív tagságát a Szolnoki Főiskola hallgatóinak önszerveződő közössége alkotja, tagjai széles körű autonómiával rendelkeznek a Szakkollégium működtetése területén;
- a Szakkollégium kiterjedt hallgatói önkormányzattal rendelkezik, amely szoros kapcsolatban áll a Szolnoki Főiskola Hallgatói Önkormányzatával és a Bethlen István Szakkollégiummal;
- a szakkollégisták számára a Szolnoki Főiskola Kollégiuma biztosítja az együttműködés lehetőségét, amelynek kihasználásáról a Szakkollégium aktív tagjai döntenek;
- a Szakkollégium nagy hangsúlyt fektet tagjai humán, szociális és szakmai fejlődésére, az esélyegyenlőség megteremtése érdekében teljes körű kompetenciafejlesztésükre, valamint a társadalmi esélyegyenlőség megteremtésének előmozdítása érdekében a társadalmi problémákra érzékeny értelmiségi réteg kinevelésére;
- a szakkollégiumi tevékenység középpontjában a magas színvonalon végzett munka áll, amely elősegíti a hátrányos helyzetű roma hallgatók felzárkóztatását és tehetségük kibontakoztatását.

Szolnok, 2012. március 29.

Dr. Túróczi Imre
rektor

